

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Andreas Vallensis Vvlgo Del Vavlx Andanensis, I. V. D. Et
In Alma Academia Lovaniensi SS. Canonum Professoris
Ordinarii, Paratitla Ivris Canonici Sive Decretalivm D.
Gregorii Papæ IX. Svmmaria Ac ...**

Delvaux, André

Coloniæ Agrippinæ, 1686

Tit. 49. De immunitate Ecclesiarum, cœmeterii, & rerum ad eas
pertinentium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62177)

ex cuius negligentia damnum accedit, tenetur.
2. Secundo, tenentur illi, ad quos consuetudo legitime introducta (nisi laici sint) hoc onus transfudit: cuius probatio, cum in facto consistat, alleganti incumbit: qua de re vide Zyp. h. t. n. 12.

Tertio tenentur, quibus ex specialibus locorum statutis & conventionibus huiusmodi reparatio incumbit: qualia statuta & conventiones particulares plurimae sunt in his regionibus.

Quarto, cessantibus statutis & consuetudine, reparatio Ecclesiae fieri debet ex ea portione, quae à jure vel consuetudine ad fabricam deputata est. Quod si vero vel nulla sit à jure aut consuetudine assignata portio huiusmodi, vel ea non sufficiat ad reparationem, interpellandus est Praelatus, qui decimas percipit, quia non est ferendus, qui lucrum amplectitur, & onus ei annexum contemnit. Et si vero decimae Feudales in manu laica jam ante Concil. Lateran. existentes, sint immunes ab onere reparandarum Ecclesiarum & alendorum Parochiarum, quasi Feudi propriam naturam habeant, prout declarat Decisio Hollandica 16 non tamen illae, quae dominum aliquem Ecclesiasticum agnoscunt, prout tradit Zyp. *De feudis* n. 3, ubi refert sententiam ea de re in Concilio Brabantiae latam. Quamquam secus videatur, si Ecclesiasticus decimas percipiat, quae non per se reversae sint ad Ecclesiam, sed in consequentiam bonorum laicorum, quae possidet, quorum aut sunt pars, aut ab eis dependent, & quorum proinde naturam sortiuntur & accessorie sequuntur, ut post Molin. notat. Zyp. h. t. n. 13.

Quinto, praedictis non sufficientibus, Episcopus, Canonici, ceterique Clerici omnes in eadem Ecclesia beneficiati, pro rata suorum beneficiorum & fructuum, conferre debent, de dicto eo, quod ad victum & vestitum decemum est necessarium, c. 1. 6, De his 4. hoc. tit. can. Si Monachus xv. q. 2. can. Decernimus x. q. 2. Capella Tholosan. Decis. 499. facit. l. Si quis à liberis §. de alimentis D. de alondu liberis. Sic enim nec privata debita aliter solvere tenetur Clericus quam ne egeat; ideoque nec cedit foro, nec incarcerationi, c. Odoardus sup. De solutionib.

Sexto, si ne ista quidem sufficiant eundem est ad populum, qui ibi Sacramenta percipit, nulla habita differentia inter nobiles & ignobiles, etiamsi commode Ecclesiae renuntiare vel-

lent: nec enim est in potestate parochiano- rum, cui Ecclesiae subsint & ubi Sacramenta percipiant ac divinis intersint, cap. 2. sup. De Parochiis.

Septimo, praedictis adhuc non sufficientibus, potest episcopus fructus ac proventus Capellarum, sub ipsa Ecclesia existentium, ad eius refectionem deputare Capellanis, unde honestè vivant, reservata congrua & competentis portione. Vide Conc. Trid. Sess. 1. cap. 7 & declarat. Congregationis Conc. quam refert Zerola p. 1. v. Visitatio dub. 9. incip. Si populus nolit.

Potest etiam eo casu Episcopus, quae pro male partis incertis accipit à testatore aliquo, in reparationem Ecclesiae convertere. Eodemque modo potest concubinos condemnare ad aliquam summam pro reparatione Ecclesiae. Videatur Conc. Trid. Sess. 25. c. 14. Weym. in *Analysi* a. Ad audientiam num. 21. & seqq. Haec omnia verò latius deducit & probat Pet. Pechius *Tract. de reparandis Ecclesiis*, ubi alias quaestiones movet & discutit.

TITULUS XLIX.

De immunitate Ecclesiarum, coemeterii, & rerum ad eas pertinentium.

1. Immunitas alia est Personarum, alia Locorum, alia Bonorum.
2. Personalis immunitas in quibus consistat.
3. In quibus consistat exemptio localis.
4. 5. Confugientes ad Ecclesiam quatenus iura azyli gaudeant.

Post tractatum de Ecclesiis, qua edificandis qua reparandis, sequitur recto ordine de immunitate tam ipsarum Ecclesiarum, quam coemeteriorum, & aliarum rerum ad eas spectantium, praesertim cum illa saepe à laicis, tanquam Ecclesiasticis plurimum infensa, violetur: cuius proinde tuitio vel maxime ad officium Clericorum spectat.

Immunitas in genere nihil est aliud, quam vacatio seu libertas vel exemptio à muneribus publicis qui alioqui sunt communia, ut colligitur ex *c. 1. h. t. in 6. Tit. D. De vacatione & excusatione numerum & Tit. D. De iure immunitatis*: nam munus, præter donum, nunc onus, nunc officium, siue dignitatem vel honorem significat, *1. Munus §. tribus modis D. De verb. signif.*

1. Dividi potest Immunitas vel ex parte subjectorum, quibus competit, sicque triplex statui potest, alia Personarum Ecclesiasticarum, alia Locorum sacrorum, alia denique Bonorum; quamvis hæc ultima ad duas priores revocari possit: vel ex parte munerum seu onerum, à quibus est exemptio; & idè, ut Mueram civilium alia sunt Personalia, alia Patrimonialia, alia Mixta de quibus, quæ sint & quid sint vide *l. 1. §. fin. D. De muner. & honoribus*: ita & Immunitas alia est à Personalibus muneribus, alia à Patrimonialibus, alia à Mixtis,

2. Personalis immunitas in primis consistit in privilegio Canonis. *Si quis suadente diabolo xvi. q. 4.* nam violentas manus iniiciens in Clericum, excommunicatur. Secundò, in privilegio fori, de quo *lib. 2. Tit. de foro compet.* Tertio, in exemptione ab omnibus oneribus personalibus, seu quæ animi provisione & corporali labore absolvuntur, *l. fin. D. de muner. etiam si honesta sint, & non torrida, ut sunt tutela, cura, legationes, murorum defensio, & similia, can. Generaliter xvi. q. 1.* Excepta tamen cura miserabilium personarum, ut viduarum & pupillorum, ac murorum defensione necessaria, *c. Pervenit 2. h. t. can. Pervenit. Distinct. 86.* Non tenentur item ire ad bellum, ut pugnent, etiam instante necessitate. *Abbas in d. c. Pervenit h. t. Piasec. 2. p. c. 4. art. 8. n. 4.* Quarto, in omnimoda exemptione ab obligatione legum civilium, pro solis laicis, vel de materia Ecclesiastica aut bonis Ecclesiarum aut personis Ecclesiasticis, conditarum, quia hæc omnia à jurisdictione laicorum exempta sunt. Legibus verò Principum secularium, abstrahendo à Clericis & laicis, lætis de materia temporali omnibus communi, ad Reipub. bonam pacificamque gubernationem (quales sunt, quibus pretia rebus venalibus imponuntur, usus armorum prohibetur, vel asportatio frumenti interdicitur, &

similes, quæ possunt æquè servari ab omnibus sine indecentia vel iniquo gravamine) addiungatur quidem quoad vim directivam, ex æquitate, & jure naturali exigente, ut cum sint civis ac membra Reipub. politica, conformiter se reliquo corpori, ad pacem & gubernationem eius conservandam; quo ad vim verò coactivam non aliter, quam quatenus ab Ecclesia confirmata sunt, & ratae habentur. Et idè si contraverint, nequeunt à Jure seculari puniri. Similiter consistit hæc immunitas in exemptione ab oneribus patrimonialibus, quæ imponuntur ratione rerum, quas quis possidet: cuiusmodi sunt tributa, vectigalia, tallia seu collectæ, *c. Non minus 4. c. Adversus 7. h. t.* nisi evidens urgeat necessitas, vel magna Reipubl. utilitas agatur, cui succurrendæ vel procurandæ laicorum facultates non sufficient, *de c. Pervenit, Non minus, &c. Adversus, Gutierrez: Quæst. civil. lib. 1. c. 3.* ubi latè disputat, quando & quatenus Clerici teneantur ad refectiones pontium, fontium publicorum, murorum & alia id generis contributionem.

3. Immunitas localis, Ecclesiis earumque cœmeteriis concessa, consistit primò, in eo, ac in ipsis frequententur emptiones, venditiones aut aliæ negotiationes & nundinæ, universitatum & societatum, quarumlibet concilia, conventiones & publica parlamenta, multò minus sæda & profana colloquia vel quæcunq; alia, quæ divinum possunt turbare officium, neve feriant litibus aut iudiciis secularibus, maxime criminalibus, quæ sanguinis poenam irrogant, agitando & exercendis, *c. 1. c. Cum Ecclesiis h. t. c. 2. v. Cassent eod. in 6. Al. ud dicendum de iis, quæ sunt voluntariæ jurisdictionis ut sunt manumissio, collatio Doctoratus, & similia. Secundo, ne domus quas vel inhabitant Clerici, vel à laicis conductæ, multò minus domus ipsarum Ecclesiarum, servant hospitibus recipiendis, *d. c. 1. h. t.* nisi fortè, antequàm cederent Ecclesiæ, eiusmodi oneribus fuerint obnoxia; aut Principis repentinus ad expeditionem aliquam id exigat adventus. Tertio, ne in iis recipiantur suppellestia privatorum; nisi etiam urgeat necessitas, *l. fin. sup. De custodia Eucharistia*: sic tamen, ut necessitate cessante res in pristina loca reportentur, *ut ibi dicitur.* Quarto, ne incauste tollatur seu muniantur, & in servitutum redigantur à laicis, *can. Sanctorum x. q. 1.**

Hofien.

Hofien. & alii in c. cum Ecclesia 6. h. t. Excepto tempore necessitatis. quo Episcopus id permittere potest, modò cessante necessitate incastellatio quoque cesset, Hofien. d. l. n. 6.

4. Quirò, in eo, quod reus cuiuscumque criminis, ad Ecclesiam confugiens, paucis casibus exceptis, inde si quidem liber sit homo, nullo modo inuitus extrahi ad mortem vel ad poenam possit: sin servus, non antè ad servitium inuitus redire compellatur, quam dominus de impunitate ejus juratò caverit Clericis, c. Inter alia 6. h. t. Sed nec ob res alienam ad Ecclesiam fugiens ad ea de re extrahi debet, l. ult. Cod. De his qui ad Eccles. confug. Gutierrez latè Quasi. civil. lib. 1. c. 1. post Covar. Par. resol. lib. 2. c. 20. n. 14. Ratio huius immunitatis est honor Ecclesie d. bitus, ne in minori sit honore, quam olim Ethnicorum ara & statua,

Hac porro immunitate gaudet omnia Ecclesia, auctoritate Episcopi erecta & divino cultui destinata, sive sit consecrata, sive non c. Ecclesia 9. h. t. sive in ea divina peracta fuerint, sive non; sive sit polluta seu interdicta, sive non, Abbas in d. c. Ecclesia.

Quin imò quadraginta passibus circum Ecclesiam maricem seu baptismalem, triginta vero, si Ecclesia minor sit, atque etiam palatio Episcopali extra Ecclesie circuitum sito, sacri Canonis hanc immunitatem concesserunt; adcoque ad Monasteria, Hospitalia, privata oratoria ac sacella, auctoritate Episcopi erecta, porregerunt, licet plurimum valeat circa hoc consuetudo, teste Panor. in d. c. Ecclesia.

5. Non tamen omnes indistinctè hac immunitate seu iure azyli, ut vocat textus Juris civilis, gaudent: nam in d. c. Inter alia excipitur publicus latro & nocturnus depopulator agrorum: & in c. 1. inf. De homicidio excipitur is, qui per industriam & per insidias occiderit proximum suum; non etiam is qui non proditorie, licet deliberato animo, occiderit. Insuper in c. fin. h. t. excipiuntur, qui spe immunitatis in ipsis Ecclesiis aut cœmeteriis delinquant, aliàs delictum non commissuri: cum in eo, in quo delinquit, puniri quis debeat. & frustra legis auxilium impleret, qui committit in legem. Vide Covar. d. loco n. 6. Gutierrez d. lib. 1. c. 2. & Constituit hac de re Gregorii XIV. incip. Cum alius nonnulli, quam refert Piafec. p. 2. c. 4. art. 1.

TITULUS II.

Ne Clerici vel Monachi
sæcularibus negotiis
se immisceant.

1. Quibus negotiis sæcularibus Clerici se immiscere vetentur.
2. Vetantur Canonibus Legibus civilibus aut Medicina operam dare.
3. Poena Clericorum negotiantium.
4. Ratio prohibitionis huiusmodi.

Non omnes verò Clerici vel Monachi gaudent ea immunitate, de qua proximè dictum est, à vectigalibus scilicet & tributis. sed ita demum, si se sæcularibus non immisceant atque involvant negotiis: id quod vel maximè Clericorum & Ecclesiasticorum quorumlibet officium exigit.

1. Vetantur itaque Clerici sacris initiati vel beneficiati, itemque Monachi immiscere se negotiis sæcularibus, v. g. litres prosequi, cap. 1. hoc t. ubi plerumque alia ejusmodi negotia enumerantur: laicis ministrare, ipsorum negotia gerendo vel procurando, cap. 2. h. t. procuraciones villarum aut jurisdictiones sæculares sub aliquibus Principibus exercere seu judiciis præesse, sub poena depositionis, aut graviori, si sit Religiosus, c. 4. h. t. iudicium sanguinis agitare, sub poena similiter depositionis ab officio & beneficio, cap. Clerici 5. cap. Sententiam 9. hoc t. aut lucri causâ negotiari, sub interminatione anathematis, cap. Secundum instituta 6. h. t. aut tabellionatus officium exercere, cap. Sicut 8. hoc t. ac generaliter, quæcumque avocant à contemplatione & spiritualis vitæ instituto, cui mancipati sunt. cap. Duo sunt XII. qu. 1. Nemo enim militans Deo sese sæcularibus implicet negotiis, inquit Apostolus 2. ad Timoth. 7. d. c. 1. & c. 4. hoc t. * 2. Adè ut ne Legum quidem civilium aut Medicinæ studia, quantumvis per se honestissima ipsis promiscuè permittantur, c. Non magnopere 3. & c. ult. h. t. præsertim Religiosis ac

Ddd 2 Monach.